

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Ζωϊκή Ποικιλότητα

Ενότητα 10. Θηλαστικά

Παναγιώτης Παφίλης, Επικ. Καθηγητής
Σχολή Θετικών Επιστημών
Τμήμα Βιολογίας

Θηλαστικά της Μεσογείου

- Στην μεσογειακή λεκάνη έχουν αναφερθεί 197 είδη θηλαστικών.
- Στην Ελλάδα υπάρχουν τα 115 (102 χερσαία και 13 θαλάσσια).
- Οι νυχτερίδες αντιπροσωπεύονται με 35 είδη (43 στην υπόλοιπη Ευρώπη).
- Η θηλαστικοπανίδα της Ελλάδας έχει ελαττωθεί δραματικά εξαιτίας του ανθρώπου από τα ιστορικά χρόνια (λιοντάρια, νάνοι ελέφαντες).

Ενδημικά είδη και υποείδη

Δημώδες όνομα	Λατινική ονομασία	Κατανομή
Κρητική μυγαλή	<i>Crocidura zimmermanni</i>	Κρήτη
Κρι κρι	<i>Capra aegagrus cretica</i>	
Φουρόγατος	<i>Felis sylvestris cretensis</i>	
Άρκαλος	<i>Meles meles arcalus</i>	
Αγκαθοποντικός	<i>Acomys minous</i>	
Ασβός της Ρόδου	<i>Meles meles rhodius</i>	Ρόδος
Αγριοκάτσικο των Γιούρων	<i>Capra aegagrus dorcas</i>	Γιούρα

Ενδημικά είδη και υποείδη 1/3

Κρητική μυγαλή
(*C. zimmermanni*)

Αγκαθοπόντικος
(*Acomys minous*)

Ενδημικά είδη και υποείδη 2/3

Φουρόγατος
(*F. sylvestris cretensis*)

Κρι κρι
(*C. aegagrus cretica*)

Ενδημικά είδη και υποείδη 3/3

Στεποποντικός
μόνο στη Ρόδο
(*Apodemus witherbyi*)

Νανονυχτερίδα του
Hanak μόνο στην Κρήτη
(*Pipistrellus hanaki*)

Η «χαρισματική μεγαπανίδα»

- Αρκούδες και αγριογούρουνα υπήρχαν στην Αττική μέχρι και τον 19^ο αιώνα.
- Σταθερή παρουσία του λύγκα μέχρι το 1950 ενώ στις μέρες μας έχουν καταγραφεί μόνο βιοδηλωτικά ίχνη που δεν συνηγορούν στην παρουσία μόνιμων πληθυσμών.
- Λύκος και τσακάλι υπήρχαν μέχρι και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα στην Πελοπόννησο. Το τελευταίο εξακολουθεί να ζει σε μειούμενους πληθυσμούς στον Ταΰγετο και σε ημιορεινούς όγκους.

Απειλές για τα Θηλαστικά 1/2

- Κερματισμός και υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων.
- Μείωση των φυτοφάγων ζώων (λόγω ανθρωπογενών δραστηριοτήτων) οδήγησε στον περιορισμό της τροφής ζώων όπως ο λύγκας.
- Κυνήγι και χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων.
- Γενετικός εκφυλισμός λόγω υβριδοποίησης.

Απειλές για τα Θηλαστικά 2/2

- Η υπερβόσκηση αλλοιώνει δραματικά τα φυσικά οικοσυστήματα τα οποία γίνονται αφιλόξενα για τα μεγάλα και μεσαία θηλαστικά (έλλειψη τροφής, καταστροφή καταφυγίων).

Θαλάσσια Θηλαστικά

- Δελφίνια αλλά κυρίως φάλαινες και φώκιες αντιμετωπίζουν την ελάττωση των ιχθυοαποθεμάτων και την άμεση θανάτωση από τον άνθρωπο (μηχανές αλλά και όπλα...).

Θετική επίδραση του ανθρώπου

- Υδροηλεκτρικά φράγματα στην Πίνδο / άνοδος των πληθυσμών του κάστορα.
- Τα εγκαταλελειμμένα κτήρια χρησιμεύουν στο ομαδικό φώλιασμα νυχτερίδων.
- Οι ορεινές στάνες και τα ημιορεινά χειμαδιά συντηρούν τους πληθυσμούς των λύκων και των τσακαλιών.

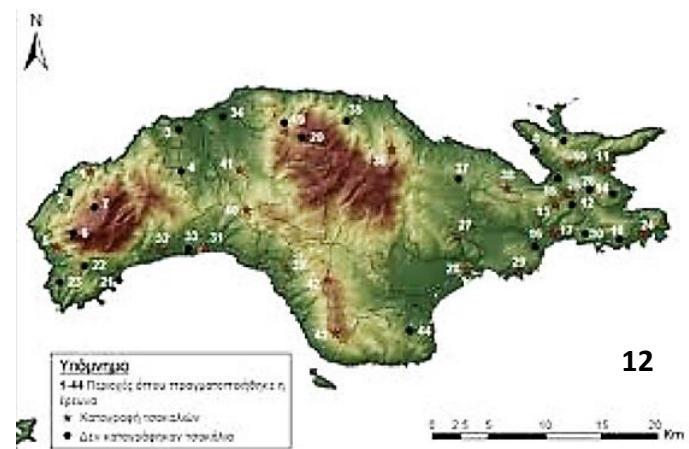
Η φύση αντιστέκεται...

- Επανεντοπισμός του φουρόγατου στην Κρήτη με χρήση φωτοπαγίδων (1994).
- Βίδρες στην Λέσβο και τη Χίο.
- Η ιστορία του «καπλανιού της βιτρίνας»...

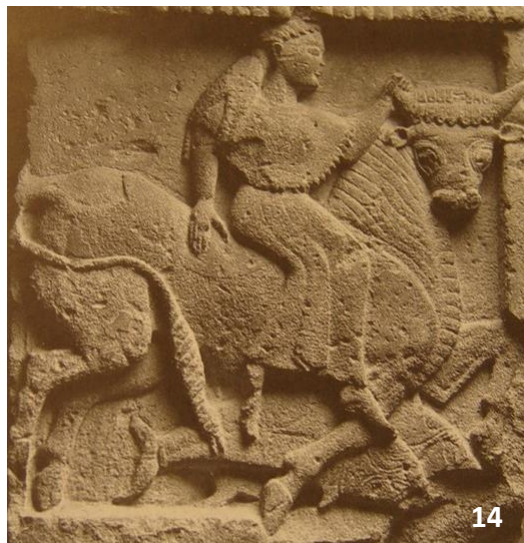

Το τσακάλι της Σάμου

- Η Σάμος είναι το μοναδικό νησί της Μεσογείου στο οποίο εξαπλώνεται το χρυσό τσακάλι (*Canis aureus*).
- Εκτιμάται ότι στο νησί υπάρχουν περί τις 25 ομάδες τσακαλιών (4-8 μέλη στην κάθε μια).
- Τα τσακάλια ζουν κοντά στα χωράφια και σε ανθρώπινους οικισμούς.

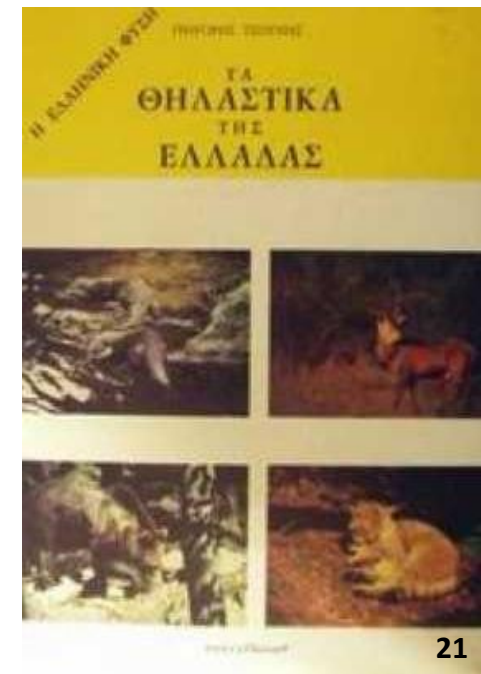
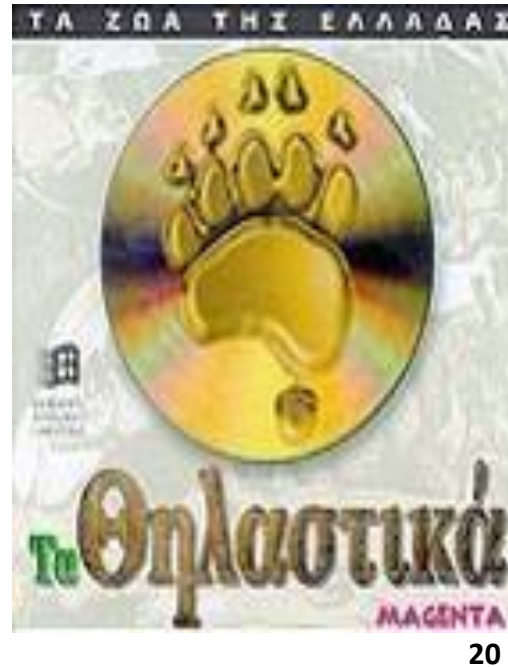
Η επίδραση των θηλαστικών στον ελληνικό πολιτισμό 1/2

Η επίδραση των θηλαστικών στον ελληνικό πολιτισμό 2/2

Μελέτη των ελληνικών θηλαστικών

Οργανώσεις για τη μελέτη ερπετοπανίδας και θηλαστικών

Τέλος Παρουσίασης

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών,
Παναγιώτης Παφίλης, Επίκουρος Καθηγητής. «Ζωική Ποικιλότητα.
Ενότητα 10. Θηλαστικά». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη
δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.uoa.gr/courses/BIOL100/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων 1/6

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνες

- **Εικόνα 1.**

Σύνδεσμος: <http://www.cretanbeaches.com/el/%CF%80%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B4%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B6%CF%8E%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CF%81%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%82/%CE%B8%CE%B7%CE%BB%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CF%81%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%82/%CE%BC%CF%85%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%AE>. Πηγή: <http://www.cretanbeaches.com/en/>.

- **Εικόνα 2.** Σύνδεσμος: <http://19dim-chanion.chan.sch.gr/samarfaun.htm> Πηγή: <http://19dim-chanion.chan.sch.gr/>.

Σημείωμα

Χρήσης Έργων Τρίτων 2/6

- **Εικόνα 3.** Σύνδεσμος:

<http://www.cretanbeaches.com/el/%CF%80%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B4%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B6%CF%8E%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CF%81%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%82/%CE%B8%CE%B7%CE%BB%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CF%81%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%82/%CE%BA%CF%81%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%B1%CE%B3%CF%81%CE%B9%CF%8C%CE%B3%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82-%CF%86%CE%BF%CF%85%CF%81%CF%8C%CE%B3%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82>
Πηγή:<http://www.cretanbeaches.com>.

- **Εικόνα 4.**

Σύνδεσμος:<http://sunbed.gr/category/%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BF%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CF%8C/#>. Πηγή:<http://sunbed.gr/>.

- **Εικόνα 5.** Σύνδεσμος: <http://www.adrianpetch.com/aa255.html>.

Πηγή:<http://www.adrianpetch.com/aa0.html#top>.

Σημείωμα

Χρήσης Έργων Τρίτων 3/6

- **Εικόνα 6.** Pipistrellus pipistrellus lateral.jpg. CC BY-SA 3.0. Uploaded by Mnolf 13 June 2005. Σύνδεσμος: <https://en.wikipedia.org/wiki/Pipistrellus>. Πηγή: <https://en.wikipedia.org>.
- **Εικόνα 7.** Copyrighted.
- **Εικόνα 8.** Skyros Coin - Silver Didrachm. Σύνδεσμος: <http://www.coins-world.info/ancient-greek-coins/>. Πηγή: www.coins-world.info.
- **Εικόνα 9.** Copyright © 2010 · BeritaUnik.net , All rights reserved. Σύνδεσμος: <http://www.beritaunik.net/unik-aneh/fakta-unik-mengenai-lumba-lumba.html>. Πηγή: www.beritaunik.net.
- **Εικόνα 10.** © 2015 WWF – World Wide Fund For Nature (also known as World Wildlife Fund) Creative Commons licence. Σύνδεσμος: http://wwf.panda.org/what_we_do/where_we_work/greatermekong/discovering_the_greater_mekong/species/flagship/leopards.cfm. Πηγή: <http://wwf.panda.org/>.
- **Εικόνα 11.** Copyright © Archipelagos 2012. All Rights Reserved © 2013 archipelago.gr. Σύνδεσμος: <http://archipelago.gr/to-chriso-tsakali-enas-thisavros-tis-samou/>. Πηγή: <http://archipelago.gr>.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων 4/6

- **Εικόνα 12.** All Rights Reserved © 2013 archipelago.gr. Σύνδεσμος: <http://archipelago.gr/to-chriso-tsakali-enas-thisavros-tis-samou/>. Πηγή: <http://archipelago.gr>.
- **Εικόνα 13.** Σύνδεσμος: <http://flickrhivemind.net/Tags/archaique/Interesting>. Πηγή: flickrhivemind.net.
- **Εικόνα 14.** Σύνδεσμος: <http://www.cndp.fr/archive-musagora/europe/europe-en/sculpture.htm>. Πηγή: www.cndp.fr.
- **Εικόνα 15.** Σύνδεσμος: <http://www.viaggipertutti.altervista.org/creta/toro.htm>. Πηγή: <http://www.viaggipertutti.altervista.org/>.
- **Εικόνα 16.** Σύνδεσμος: <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-A104/56/435,1648/>. Πηγή: <http://ebooks.edu.gr>.
- **Εικόνα 17.** Σύνδεσμος: <http://www.omnilexica.com/?q=commodus#.VgN1VvTRdG0>. Πηγή: <http://www.omnilexica.com/>.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων 5/6

- **Εικόνα 18.** Σύνδεσμος: <https://www.pinterest.com/pin/394487248580733559/>.
Πηγή: <http://www.sentrymedicalgroup.org/Greek-Tragedy-mask-Flickr-Photo-Sharing/615725/photos/>.
- **Εικόνα 19.** Σύνδεσμος: <http://www.emprosnet.gr/books/37882-fysiki-istoria-tis-lesvoy-agria-thilastika>.
Πηγή: <http://www.emprosnet.gr/>.
- **Εικόνα 20.** Πηγή: <http://www.magenta.gr/>.
- **Εικόνα 21.** Σύνδεσμος: <http://www.books2u.gr/Product/68667/Instance/68667/Page/250/>.
Πηγή: <http://www.books2u.gr>.
- **Εικόνα 22.** Σύνδεσμος: <http://www.mom.gr/homepage.asp?ITMID=101&LANG=GR>.
- **Εικόνα 23.** Σύνδεσμος: <http://katharesthalasses.medasset.org/>.
- **Εικόνα 24.** Σύνδεσμος: <http://www.arcturos.gr>.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων 6/6

- **Εικόνα 25.** Σύνδεσμος: <https://callistonews.wordpress.com/>.
- **Εικόνα 26.** Σύνδεσμος: <http://www.archelon.gr/>.
- **Εικόνα 27.** Σύνδεσμος: <http://www.elerpe.org/homegr.htm>.

